

0+

“Поро пиалап улыт яндар шўман-влак:
цуло Юмын уажыт” (Мф. 5:8).

Шўм-чон изолык

2013 ий март
годсек лектеш.

МАРИЙ ПРАВΟΣЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 8-ЛЕ (52) №, 2017 ИЙ АВГУСТ

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший архиепископ Иоаннын благословитымыже почеш

ЎШАНЕНА, ВОЛГЫДО ЮМЫНА

19 АВГУСТЫШТО ПРАВОСЛАВНЫЙ ЧЕРКЕ ГОСПОДЬ ИИСУС ХРИСТОСЫН ВОЛГАЛТ ВАШТАЛТМЫЖЫМ ПАЙРЕМЛА

Евангелийыште палемден кодымо:

Иисус Христос мландымбалысе илышыжын пытартыш кечылаштыже тунемшыже-влаклан Шке шижмашыжым каласен: Тудлан ен-влак верч орлыкым ужаш, Ыресеш колаш да угыч ылыж кынешлаш пўралтын. Тиддеч вара Тудо кум апостолым – Петрым, Иаковым да Иоанным – Фавор курыкыш кўзыктен да ончылныштак вашталтын: чурийже волгалтын, а вургемже шинчам йымыктарыше ошыш савырнен.

Фавор курыкышто Туддеке Тошто Сугынын пророкшо-влак Моисей ден Илия толын лектыныт да мутланеныт. А волгалтше пыл кокла гыч курыкым сургалтарен йонгалтше Ача Юмын йўкшö Христосын Юмын Эрге улмыжым пенгыдемден. Шкенжын Волгалт Вашталтмыж дене Иисус Христос Юмын чап дене вўдылалтмыжым ончыктен, Тудым Ыресеш пудален орландарыме годым тунемшыже-влак Тудын Юмын Эрге улмыжым шарнышт да Тудлан ўшаным ынышт йомдаре манын шонен. Калыкыште 19 августым «Кокымшо, Олма, спас» манит. Чыла черкыште Литургий деч вара олмам да моло саскам святитлат. Тиде кечын Йошкар-Олан да Марий Элын архиепископшо Юмын Аван Шочмыжо лўмеш Семёновкысо храмыште Юмын литургийым эртара.

Пычкемыш кававомыш гыч чевер кече ончалеш

Ик ялыште коча ден кова иленит. Нунын Марина уныкашт лийын. Икмыняр жап гыч коча ден кова колтенит. Марина ялт шкет кодын. Чыла сурт паша тудын самырык ваче ўмбакыже возын. А нунын пѳрт шенгелне кугу олма сад кушкын. Ондак ўдыр ты садышке яндар юж дене шўлалташ але чевер олмам тамлен ончаш гына лектеден. Ындыжым сад пашамат шканже шукташ логалын. Марина кузе моштен, туге тыршен, но шукыжым эше пален огыл. Сандене шыже велеш олма шке лектышыж дене ўдырым пешыже куандарен огыл.

Вес ийын Марина садыште кумыл деч посна пашам ыштен: «Кеч-мыняр тырше - чыла арам». Икана ўдыр пўртўс лонгашке каналташ лектын. Каен-каен, шижынат огыл, кузе вес олма садыш миен лектын. Озажат туштак коштын. Пиалешыже, сад оза пеш поро улмаш. Тудо тулык ўдырым тутло олмаж дене сийлен, пеленжат ятырак пуэн колтен. Олма шолдыра, чевер лийын, онченак шўвылвўд толын. А Маринан шкенжын кодшо ий дечат начар кушкын.

Олма Спас пайрем толын шуын. Ял калык пайрем литургийыш вашкен. Олмамат пеленышт налыныт. Вет литургий деч вара у саскам святитлаш тўналыт. Марина, вара ш кодаш огыл манын, писын гына яндар вургемым чиен, пошкудо ўдырамашын пуымо

олмажым кўмыжыш пыштен. Шкенжыным налын огыл: «Тыгыде да шукш шўткалыман улыт», - семынже пелештен.

Олма святитлымыж годым Михаил ача Маринан кодшо олмажым поснак мокталтен: «Молодец, тыршен пашам ыштенат, ужат, могай чапле саскам тений ончен куштенат». Вет тудо шарна, могай олма дене Марина кодшо кенежым черкыш толын. Но ўдырын чыным почын каласаш кѳргѳ вийже ситен огыл, кугешныме кумыл чонжым авалтен, лач тудо виянрак лийын.

Мѳнгѳ пѳртылмекеже гына ала-могай неле кумыл шўмжым нулташ тўналын. Шыжат, телат эртенит, но неле шонымаш вуйышто эшеат пѳрдын, ласкан илаш пуэн огыл. Пўртўс ылыжме жап угыч шуын. Эр шошымак Марина садышкыже лектын, пашалан кыртмен пижын. Пошкудо ўдырамаш декат икмыняр гана миен коштын. Кузе, кунам, мом ыштыман - чыла радамлен йодыштын, ушешыжак пышташ тыршен. Кидкопа нузылгымеш тыршен, пўжвўдым йоктарен.

Паша коклаште сорла тылзе август толын шумымат шижын шуктен огыл. Марина ты гана шке садше гыч олмам поген, черкыш ласка кумыл дене ошкылын. А саскаже тений поян, чоным куандарыше лийын.

Тиде пайрем кечын ўдыр Юмо ончылно сулыкшым касарен, Михаил ача дечат прощенийым йодын. Тунам гына идалык мучко чоныштыжо нумалме неле кў моклака шулен йомын. Чонжылан тугай волгыдо лийын, пуйто пычкемыш кававомыш гыч вучыдымын чевер кече ончалын.

Елена ВОЛКОВА.

Медведево район.

Успеный пүтым кучена

28 август - Юмын Аван мален колтымо гай колымыжо, Успеный пайрем. Тиде пайрем вашеш Православный Черке пүтым куча. Юмын Ава Пылпомышысо Кугыжанышышке курымашлык илышыш кайымыж деч ончыч икмыняр арня кинде ден вудым гына кочкын илен, шкеже эре молитвам лудын.

Успеный пүтö - православийысе ныл кугу пүтö кокла гыч иктыже, 14 гыч 28 август марте шуйна. Тиде жапыште Черке кум пайремым - 14 августышто Господын Кугун Пагалыме Ылыжтарыше Ыресше лүмеш пайремым, 19 августышто Господь Иисус Христосын Волгалт Вашталтмыжым, 29 августышто Господь Иисус Христосын Нерукотворный образшын кечыжым - палемда. Калыкыште нуным эше Мүй Спас, Олма Спас, Пүкш Спас манят.

Успеный пүтым Кугече деч ончычсо Кугу пүтö гаяк пеш пенгыдын кучыман. Мурымашан-куштымашан, йумашан-кочмашан нимогай тўшка пайремыш коштман огыл. Моло пүтö жапысе семынак муным, шөр-торыкым, шўшмўйым, 19 август марте колым кочкаш огеш лий.

Монастырьлаште тыгай радамым темлат:

- Шочмын, вўргечын, кугарнян чылажымат кўчымым да коштымым гына кочман. Пакчасаскам кўктыман огыл, шолтымо компотымат йўаш огеш лий. Мўйым, пўкшым кочкаш лиеш, а нўшмўйым нине кечылаште кучылташ чарыме.

- Кушкыжмо ден изарня еда ўй деч посна шокшо кочкышым кочкаш лиеш. Тўрлö пучымышым, пакчасаска але понго гыч шолтымо шўрым, паренге, пурса, фасоль немырым шолтыза.

- Шуматкечын да рушарнян нўшмўян кеч-могай кочкышым кочкаш лиеш.

19 август, Господь Иисус Христосын Волгалт Вашталтмыже кече, гыч колым кочкаш лиеш. Чылан монастырьын темлыме пўтыжым кучен огыл сене, сандене кажныже кертмыда семын, тазалыкдам шотыш налын, пўтым кучаш тыршыза.

Православийыште кеч-могай пүтö изиш лыпланаш, шке койыш-шоктышлан акым пуаш, илыш нерген шоналташ, тиде жапыште молитвам лудын, Юмо деке лишкырак лияш манын пуалтеш. Успеный пүтö моло пүтö дене танастарымаште эн кўчык. Тиде жапым шўм-чондам эрыкташ, тазалыкланда пайдам кондаш вашкыза.

Часамлаште - марла Литургий

14 июлышто Волжский район Пöтьялысе Казанский Юмын Ава лүмеш часамлаште Юмын литургий марла эртаралте. Тудым Памар селасе Святой Троице лүмеш черкын настоятельже иерей Сергей Петров служитлыш.

Ты часамлаште марий йылме дене литургий ынде кум ий почела лие. Тиде ганат нылле наре ен миен. Ава-шамыч йочаштым конденыт. Нуно Пырчесым подылыыч.

Сергий ачан проповедьшым калык пеш шып колышто. «Марий йылме дене эртыше службым ме утларак раш умылена. Шочмо йылме дене языкнамат касараш куштылгырак. Вет кажне вере могай-гынат сулыкыш пурена, туддене «кучедалаш» күлеш, молитвам лудаш, онгым ыреслаш... Осал мемнам эре ваненак коштеш, тудлан вуйым пуыман огыл. Юмо деч прощенийым йодман, языкым касарыман. Тыге веле Юмын кугыжанышышке логал сенена. Ял калык Пöтьял часамлашке толын, молитвам, акафистым лудын кертыда. Часамла чылаланда почмо», - палемдыш Сергей ача.

Иерей Игорь САПАЕВ.

*Богословий кандидат,
действительный статский советник
Николай Павлович Вишневецкий (1847-1929).
Озан, Рембрандтын фотожо, 1886-1890.*

2017 ийыште Шарача кундемын шочшыжо, туныктышо, просветитель да миссионер Николай Павлович Вишневецкийын шочмыжлан 170 ий темын.

Н.П.Вишневецкий 1847 ий 18 февральыште Озан губернийысе Черкесола ялыште шочын. Тудо чот орланыше Димитрий Солунский лумеш черкын настоятельже протоиерей Павел Иванович Вишневецкийын индеш йочаже кокла гыч эн кугу эргыже лийын. Ачаже 1859 ийыште школым почын да ялысе йоча-влакым шке оксаж дене туныктен. 1859-1860 ийлаште Шарачаште у кў черкым чонен, священник-влакын книгаштым марлаш кусарен, черкыште марла служитлен. Ачаже Николайлан пеш кугу пример лийын, сандене тудо 1868 ийыште Озанысе духовный академийыш тунемаш пурен да 1872 ийыште «богословий кандидат» ученый степень дене тунем пытарен.

Николай Павлович у тунемме ийым 1 сентябрьыште Уфа олесе духовный семинарийын туныктышыжо семын тўналын. 1874-1882 ийлаште Священный Писанийым да еврей йылмым туныктен. Самырык туныктышо вес шонымаш дене илен: тудо Оренбург туныктымо округын господин попечительже Владимир Никитович Даль деке йодмаш дене лектын, Уфа губернийысе калык училище-влакын инспекторжылан шогалташ йодын. Но господин попечитель тудым ик жаплан Уфасе черемис школым вуйлаташ колтен.

Марий калыкын туныктышыжо, просветительже

Тиде пашам Н.П.Вишневецкий семинарийысе службо деч вара шуктен, тыгак школышто занятийым нангаен, марий йылмым келгырак шымлен.

Туныктышо марий йоча-влакын руш грамматикым нелын тунеммыштым ужын да марий букварьым возаш шонен пыштен. 1879 ий 15 июньышто Николай Павлович «Черемисская грамота» букварьым возен пытарен, господин попечительлан ончалаш да шке ойжым каласаш колтен. Тудыжо Н.П.Вишневецкийын возымо букварьым Озанысе духовный академийын да Озанысе кугыжаныш университетын профессоржо Н.И.Ильминскийлан колтен.

Н.П.Вишневецкий ден Н.И.Ильминский икте-весыштым паленыт, вашла серышым возкаленыт. 1879 ий 1 ноябрьысе серышыштыже Николай Павлович марий йоча-влакын кузе туныкташ кўлмō нерген шке шонымашыжым возен: марий йочам тўналтыш школышто тудын палыме предмет да явлений негызеш марла туныктыман манын палемден. Сандене тудо букварьыштыже кугу верым марий тушто ден калыкмут-влаклан ойырен. Йоча-влаклан лудшаш текст-влакым Л.Н.Толстойын, А.П.Сердобольский ден Д.И.Тихомировын книгагашт гыч налын. Тыгак эрденысе ден кастанысе молитвалам, заповедь-влакым пуртен.

Оренбург туныктымо округын господин попечительже В.Н.Дальын 1882 ий 1 июльысо пунчалже почеш Н.П.Вишневецкий Пўрō (Бирск) инородческий учительский школын вуйлатышыже, инспекторжо лийын. Тудым 1882-1900 ийлаште вуйлатен.

1886 ийыште Пўрō учительский школышто марий туныктышо-влаклан педкурсим почын. Курсышто лийме жапыште туныктышо-влак лекцийым веле огыл колыштыныт, шкештат урокым нангаеныт да тудлан акым пуэныт (анализироватленыт), тыгак Священный Писанийым, молитва-влакым марланденыт, марла букварьым ямдылымаште тыршенит.

Н.П.Вишневецкий 1888 ийыште Симбирск олаште туныктышо-влакын съездыштышт лийын. 1896-1899 ийлаште школ пелен Озанысе чудотворец-влак святитель Гурий, Варсонофий да Герман лумеш черкым чонымашке шуко ўнарым пыштен.

Тудо мер паша дечат коранын огыл, 1896-1897 ийлаште Пўрō уездысе переписной комиссий председателыын польшкалышыже, уездысе айк йўла комитетын енге лийын.

Умбакеже - 5-ше лаштыкыште.

1900 ий июльышто Николай Павловичем Благовещенскысе учительский семинарийын директоржылан шогалтеныт. Тиде семинарий Уфа, Пермь, Виче, Оренбург, Озан, Симбирь, Вологда да моло губернийласе тунгалтыш школ-влаклан туныктышо-влакым ямдылен.

**Н.П.Вишневецкий,
Благовещенский учительский семинарийын
директоржо, действительный статский
советникше. 1907 ий.**

Н.П.Вишневецкий умыржӧ мучко Юмылан да калыклан служитлен, эрвелмарий-влакын грамотыштым нӧлтымашке шуко вийым пыштен. Николай Павловичын тыршымыжым ужын, кугыжаныш ден кугыжа тудым Святой Станиславын 2-шо ден 3-шо степенян, Святой Аннан 2-шо ден 3-шо степенян, Святой Владимирын 4-ше степенян орденышт да 1898 ийыште император Александр III шарныме лумеш медаль дене палемденыт.

Николай Павлович ялысе священникын ешыштыже шочын-кушкын, а пашаж дене действительный статский советник чиным, потомственный дворянин званийым сулен налын.

1917 ийысе революций деч вара Н.П.Вишневецкий Благовещенск олаште шке изи озанлыкшым кучен илен, совет кугыжаныш деч пенсийым налын огыл. 1929 ийыште колен.

Шарача школыштына Н.П.Вишневецкийым шарныме лумеш «Нам есть, кем гордиться, нам есть, что хранить» внеклассный мероприятийым эртаренна. XI Челновский лудмашымат тудын шочмыжлан 170 ий теммылан пӧлекленна.

Мargarита МИХАЙЛОВА.

Йодыш-вашмут

Йодыш: «Мый эргымым тынеш пуртынем. Кресачалан шогалтышаш палымем мундыр олаште ила, тудын отпускыш толмекыже гына черкыш миен кертына. А пытартыш ийлаште йочам тынеш пуртыммо деч ончыч кресава ден кресача тунемаш коштыш улыт, маныт. Эргымын ончыкылык кресачаже икмыняр кече гына мӧнгыштыжӧ лиеш, тунемаш коштын огеш шукто. Вара мыланна мом ыштыман, кузе лийман?»

**Татьяна.
Волжский район».**

Святой Троице лумеш Сотнур черкын настоятельже иерей Игорь Сапаев вашешта.

- Тынеш пуртыммо таинствылан ожнат пеш кыртмен ямдылалтыныт. Арам огыл святитель Кирилл Иерусалимскийын тидын шотышто латкок туныктымашыже уло. Пытартыш ийлаште Православный Черке тыгай туныктымаш деке пӧртылын. Вет кресачалан шогалше ег шке умбакыже кугу ответственностьым налеш, тудо ача-ава семянак кресикшывыже верч Юмын ончылно мутым кучаш туналеш. Тыге ончыкылык тукымым куштымаште шке надыржым пышта, сандене тыгай ег шкежат шӱм-чонжо дене воспитанный лийшаш, Юмын законом кучен илышаш, сулыкшым касарышаш, Пырчесым подылшаш. Эргыдан ончыкылык кресачаже отпускыш толмекыже тунемаш коштын огеш шукто гын, шке илыме кундемыштыже тунемаш коштын кертеш. Тендан деке толмекыже, пеленже огласительный беседем эртымж нерген справкым кондыжо. Тудым черкыште ончыктеда. А кресава ала кресачан тунеммышт деч посна йочам тынеш огыт пурто.

Дивеевысе старец

Схиигумен Федор (Федор Григорьевич Ожиганов) 1918 ий 6 январьште (весешт 1917 ий 6 январьште але 1917 ий 23 октябрьште маныт) Виче (Вятский) губернийысе Яран район Никулята кумдыкыш пурышо Ожиганово ялыште шочын. Ачаже, Григорий, самырыкак колен, пелашыжым да ныл йочам тулыкеш коден. Авашт Анастасия Андриановна Юмылан чот ұшаныше улмаш. Чыла пашамат молитва дене тўналын, йоча-влакымат тидланак туныктен. Ешыште Федор эн кугу, вара Павел ден Николай, эн изиже Руфина лийыныт. «Ешыштына ача олмеш Федор ыле. Тудо Марий кундемыш столяр пашам шукташ коштын, чыла оксам авалан пуэн», – шарнен ойлен Руфина.

1938 ийыште Юмын Аван Успенйже деч ончыч Федор Ожигановым салтакыш налыныт. Аваже тудым ырес да Евангелий дене благословитлен. (Шуко ий эртымеке, аваже Псково-Печерский монастырьыш эргыж деке унала толын. Владыка Иоанн (Разумов) тудлан монах лияш ұп пўчмў йўлам шуктен. Анастасия авам Псково-Печерский монастырьын пещерыштыже тойымо). Самырык салтакым ончыч Дальний Востокуш колтеныт, тушто военфельдшер школым тунем лектын. Кугу Отечественный сарыште 1941 ий 23 июль гыч 1945 ий 24 июль марте лийын. Мўнгыжў Покро кечын пўртылын. Тудым «За Отвагу», «За боевые заслуги», «За Победу над Германией» медаль-влак дене палемденит. Сарыш кайыше кум эргыж верч ава кажне кечын Юмын сўрвален, кум эргыжат нимогай сусыр деч посна пўртылын.

Юмын Аван леведышыже Федорым ятыр гана утарен коден. Икана нунын частышт обоз дене каен. Немыч самолёт ұмбалнышт чонештылын, тушеч пулемёт дене лўйкаленыт. Чылан корно ордыжкў куржыныт, а Федор «Отче наш» молитвам лудын, корно дене куржын. «Ожиганов, Ожиганов, мемнан деке!» ўжыныт тудым. Трук чот пудештме йўк шоктен. Тудым ўжшў-влакын кийыме олмышто келге лаке гыч шикш веле нўлталтын.

Медициным палымыжлан кўра тудо сарыште санинструктор лийын, сўй пасу гыч сусыргышо-влакым луктеден. Икана ик кугу кыредалмаш годым сусыр салтакым тошто монча марте конден, икмыняр жап гыч монча пырдыжыш снаряд толын пернен да кок пырдыжым шўтен лектын, кок рож лийын, а нуно илыше кодыныт.

Схиигумен Федор сарыште Юмын Авам ужын. Тыгай ўрыктарыше вашлиймаш нерген тыге каласкален: «Тўтыран эрдене ме сусыр-

Схиигумен Федор

влакым луктеденна. Тораште огыл шем вургеман кўкш капан ўдырамашым ужым. Тудо кидше дене ик колышо салтак вельыш ончыктыш. Кок мотор пўрєен тиде салтакым кава гыч волышо тошкалтыш деке нангайышт. Мыят тошкалтыш деке мийышым, йолем нўлталнем гына ыле, «Тыланет тушко эше эр» манме йўк шоктыш да чыла сўрет йомо».

– Илышекодам гын, монастырьыш каем, – каласен тунам Федор, но шонен пыштымыжым иканаште шуктен огыл. Сар деч вара, 1960 ийыште, Кировысо медучилищым тунем пыта-рен, Перекоп, Бурмакино, Бошарово, Бахта селаште фельдшерлан ыштен. Тўналтыш класслаште туныктышым, Александра Влади-мировнам, марлан налын. Ялысе илыш дене иленит, пакчасаскам да садым куштеныт, во-лыкым, мўкшым онченит. Районысо газетыш медицине темылан статья-влакым возкален.

1962 ийыште Ожигановмыт ешыш ойго толын. Кугурак эргышт, латик ияш Валера, вўдыш пуренгаен колен. Кокымшо эргышт, Виктор, сайынак кушкын. (Тудо кызыт Киров олаште ила, врачлан пашам ышта). Кунам ешыште кумшо эрге шочын, изажым шарныме лўмеш тудым адак Валера манын лўмденит. Тиде эргышт изинекак лейкоз чер дене черланен колен.

Федор Григорьевич опытан фельдшер ли-йын, сандене тудым Киров оласе Вашкеполыш станцийыш кусареныт. Пашаште Евангелий книгаам аралымыжым паленыт да тўн врачлан пуэныт. Тудыжо ўжыктен да пенгыдын каласен: «Евангелий але паша, ойырен нал!»

Федор Евангелийым ойырен налын. Ешыште кутырен келшыме почеш, тудо Псково-Печерский монастырьыш каен, вет тушко ончычат кумалаш коштын. Святой верыш 1966 ийыште Архангел Михаил лўмеш престольный пайрем кечын толын. Благодичный игумен Александрлан шке илышыж нерген каласкален да, сарыште пуымо сўрымыжым шуктен, тышан кодын.

Монах лияш ұп пўчмў йўлам Феодорит лўм дене налын, тунамак иеродиаконыш кид пыштыме йўлам эртен. Диаконын сорокоустышым эртымеке, иеромонах лийын да адак сорокоустым эртен. Тыге тудо 80кече литургийым служитлен. Псково-Печерский монастырьыште Феодорит ача Иоанн (Крестьянкин) дене йыгыре улшо кельяште илен. Монастырьыште тудо лекарь,

Умбакеже - 7-ше лаштыкыште.

звонарь, мукшызö да столяр пашам шуктен. Опытан медик семын тудым Печоры олесе врач-шамыч южгунам полшаш ужныт.

Виче кундемыште илыше шужаржым иеромонах Феодорит унала ужын. Руфина Печоры олаш толын шуын да изишак каналташ шинчын. Воктекыже кок удырамаш верланен, да иктыже весыжлан каласен: «Мом ойгырет. Теве монастырьште ончыко ужын моштышо иеромонах Феодорит ила, тудо тыланет полша, айда тушко каена». Руфиналан нунын деке ушнаш гына кодын.

Тиде монастырьште 13 ий илымеке, Феодорит ачам Эстоний епархийыш Усть-Нарве олесе (кызыт Нарва-Йыэсуу) Князь-Владимирский храмын настоятельжылан колтат. Сар деч вара Усть-Нарва режиман ола лийын. Стройматериалым муаш, пропускым налаш неле улмаш. Туге гынат батюшка Виче гыч плотник бригадым конден сенен. Черке воктене ризницым, тынеш пуртымо пörтым да трапезныйым чоненыт. Черкывуыым 70 ияш настоятель шкеак чиялтен. Киров ола гыч Виктор эргыжат полшаш коштын.

Усть-Нарвыште Феодорит ача храм пелен садым, пеледышым куштен, а шкеже йушто кельяште илен, шокшыжо коридор гыч веле изиш пурен. Тазалыкше лунчыргымеке, тудым 1988 ийыште Эстонийын митрополитше Алексей (ончыкылык Патриарх Алексей II), Пюхтицкий монастырьыш колтен да игумен саныш шогалтен. Ончыкылык Патриарх ден иеромонах Феодорит ятыр гана пырля служитленит.

Феодорит ачан ончык ужын моштымыж нерген шуко ег каласкален. Теве ик удыр языкшым касарымыж деч ончыч шонен шоген: «Ийгот эрта, а чонлан келшыше ег алят уке». Исповедь деч вара Феодорит ача тудлан манын: «Сергиев Посадыш кай, тушто семинарист Володя вашлият, тудо тыйын ончыкылык пелашет». Тыгак лийын. Вара пелашыже тудым Феодорит ача дене палымым ышташ йодын.

Батюшкалан икана «Серафимо-Дивеевский монастырьын летописьше» книга пöлекленит. Тудлан польшкалыше Тамара книга йукын лудын.

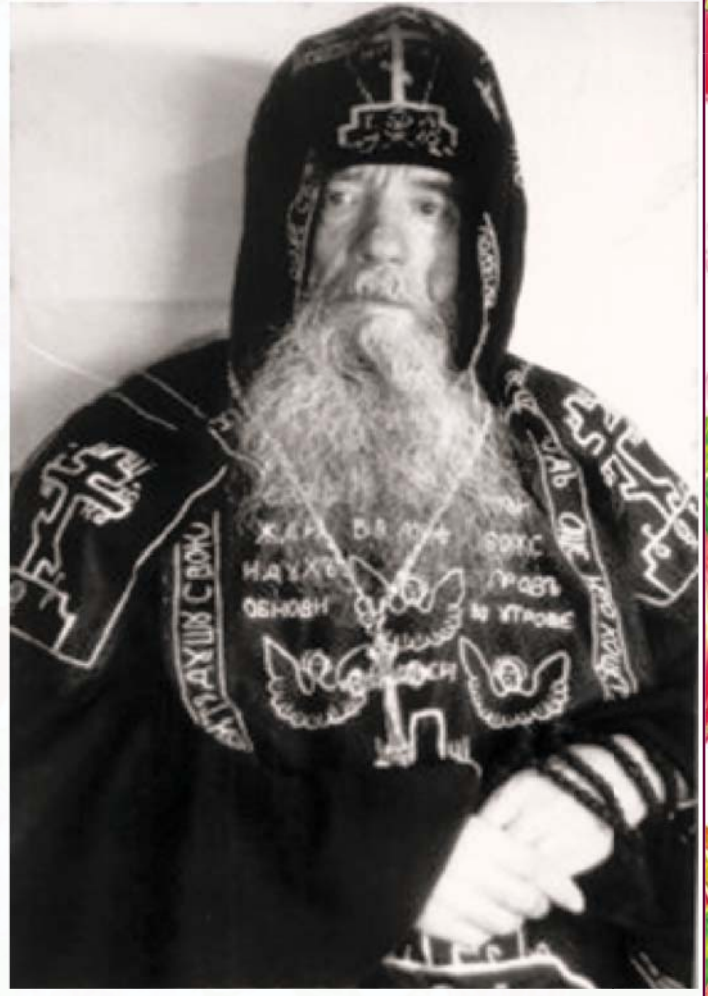
– Преподобный Александра аван Осиновка ялыште илымыж нерген лудмем годым батюшка йодо: «А тый Дивеевысе монастырьыште илынет?» «Пешак илынем, но тидын нерген шонашат ом тошат», – вашештышым мый. «Вашке тушто лият», – каласыш батюшка.

Игумен Феодоритым 1992 ийыште Эстоний гыч Российыш, Дивеевысе монастырьыш, колтеныт. Тыште тудо Феодор лум дене (преподобный Феодор Начертанный исповедник лумеш) кугу схимым налын. Суксо чыныш уп пучмö йулам 1993 ий 21 декабрьыште Угарманын да Арзамасын митрополитше Николай (Кутепов) шуктен. Иленже батюшка монастырь деч кок менге тораште верланыше Осиновка ялыште.

Схиигумен Феодор вошт ужмо мастарлыкшым шукыж годым шылтен. Ик удырамаш тыге каласкален:

– Сулыкем касарыме годым мый лаштык гыч лудам, а тудо ала-кушко öрдыжыш онча.

«Тиде батюшка ок кол докан, вара весе

деке каяш логалеш. Кагаз лаштыкем веле ынже кушкеш», – шонем. Исповедь деч вара тудо, ача семын порын ончалын, мыланем лаштыкем шуялтыш. «Сайын пыште, тыланет вет эше весе деке каяш логалеш», – мане. Мый чылт öрым.

Южгунам службат пыта, преподобный Серафимлан акафистым мурен шуктат, черкымат эрыктен налыт, а схиигумен Феодор эшеат исповедьым колыштеш. Южо батюшкат тудым умылен огытыл, а вет тудо эше паремден моштен. Осиновка гыч Татьяна чүчкыдын ангин чер дене орланен. «Кугече деч вара эрта», – манын батюшка. Тыгак лийын, тылеч вара Татьяна ангин нерген шарналтенат огыл. Ик кова 12 ияш удыр уныкажым конден. «Вакшышеш эре шалеш, нигузе паремден она керт» манын. Батюшка нимом каласен огыл, нуным благословитлен колтен, а удыр паремын. Батюшка деке икана самырык мужырым конденит. Суан деч вара орьенын кидыштыже экземе лектын, уло кидшым леведын. Нимогай эм полшен кертын огыл. Нунын дене мутланымыж годым батюшка эре самырык удырамашын кидшым кучен шинчен. А кид икыняр жапгыч яндарештын.

Схиигумен Феодор 1995 ий 30 июнь эрдене колен. Монах корныжо 30 ий шуйнен. Тойымо чиным Угарманын да Арзамасын митрополитше Николай шуктен. Владыка тунам каласен: «Схиигумен Феодор Дивеевын духовникше лийын. Но тидым тудо шолыг шуктен». Схиигумен Феодорын шужарже Дивеевыште Троицкий соборын алтарьже ончылно верланен.

А.ЧЕМЕКОВА ямдылен.

Юмын вийже вийдымылан пуалтеш

Иагалыме лудшына-влак, тыланда Новосибирск кундемысе Бердск олаште служитлыше 90 ияш протоиерей Валентин Бирюковын «Мландымбалне ме илаш гына тунемына» книгаж гыч эше ик ужашым лудаш темлена.

«Мом айдеме кугу сенымашлан шотла, тидыже Юмылан изи ужаш гына. Чын каласыме: «Юмын вийже вийдымылан пуалтеш». Мый тендам Юмын пуымо вий дене виян лийше ик ег дене палымым ыштем.

Шочмо кундемештем, Алтай крайысе Колыванское селаште, ик рвезе, Юмын шочшыжо манаш келшен толеш, Миша Дрянев, илен. Тудо черле шочын. Могыржо мамык пун гай куштылго, пуйто чогашылжат уке, лулегыже вичкыж-вичкыж улыт, коваштыже целлофан гай вошт койшо. Умбакаже ончет да капкылже уке манын веле шонет. Кидшат, йолжат шочмо годсек могыр велкыла кадыр лийыныт, кидкопаже изи мушкындыш чумырген. Теве тыгай капкыл дене кучык ўмыржым, 36 ийым, эртарен. Пеш шагал, пырысиге наре веле кочкын. Ик осо мелна да кок совла шор дене темын.

Но тиде рвезын чонжо ырыктарыше поро да виян лийын. Миша лудашат, возашат тунемын огыл, авадын туныктымо молитва-влакым гына пален. Туге гынат, кажне енын шонышыжым лудын моштен. Тудеке ко могай йодыш дене толмым ончылгоч аважлан ойлен кертын. Кугу Отечественный сар тўналме нергенат тудо ончылгоч пален. Туддеч мом йодыныт – чыла чын ойлен. Иктат тудлан нелеш налын огыл. Миша Священный Писанийым нигунам лудын огыл, а тушто мо нерген каласалтым пеш сайын умылен. Шоналтет да лўдыкшын чучын колта, Юмо тева кузе ыштен кертеш: вийдымылан тыгай кугу вийым пуа.

Колыванское селаш мый сар деч вара родем-шамыч деке миенам, да Миша дене кок гана вашлийна. Тудо тыйым вошт ужеш, пуйто рентген гоч эртет. Шоналтен гына шуктет, а тудо тиде шонымашетым луктынат каласа, а шкеже порын шыргыжеш. Шкеж нерген каласкалымыж годым тыгай черлым шочыктымыштлан ачаж ден аважлан ыпкелалтмыж нергенат мылам ойлыш. А Юмылан тудо тыгай кўлын улмаш: капкыл дене вийдыме, а корго шўм-чон дене виян, ег-влаклан полшен, нуным эмлен кертше.

Миша деке пеш шуко калык коштын,

мўндыр олала гычат толеденит. Ончыланже сукалтен шинчыныт да шке йодышыштым пуэденит: молан ешыштышт умылымаш уке молан ик ойго почеш весе индыра. А Миша тура вашештен: ыресым огыда нумалышт молитвам огыда пале, Юмылан огыда таушто, Юмын пайрем годым пашам ыштеда пўтым огыда кучо да тулеч моло. Вара ой-кангышыжым пуэн: «Христиан верам кучен. Юмын законжым шотлен илыза, тунам илышда тўрлана. Венчаялтса, молитвам лудса, ыресым нумалыштса, черкыш коштса. Черке – чоннам эмлыше корабль», - манын.

Тудын кангашыштыже ырыктарыше нимат уке. Мом ме нимогай поянлык деч посна ыштен кертына, тудым гына ойлен. Евангелийыште мом возымым, Юмын кўштымыжым шукташ гына темлен. Тыште нимо йосыжат уке, а вот южыжлан тыге простан илаш пеш нелыла чучын. Кў Мишан кўштымыжым шуктен шкежат паремын да илышыжат поремын.

Икана Миша деке кок ўдырамаш толын. Тунам мыят тушто лийынам. Рвезым ужыныт да чот ырыныт: лу ден коваштыже гына,

шкеже изи йочан гай йўк дене кутыра. Мишан авадын нуным ужатен лекмыж годым чаманымашым каласеныт:

- Ох, Фрося кокай, пеш кугу ойгыда тендан... Эргыдаже тева могай!

Весыже ешарен:

- Мыланна чыла чыным каласымыжлан меже куанен каена, а тыландаже могай ойго. Кеч тудым Юмо шкеж деке налже ыле.

Теве тыге. Кок ўдырамаш Мишалан кўлымашым тыланен коденыт. Удырамаш-влакын лектын кайымекышт мый Миша деке пурышым.

А тудо шортын шинча, кидше дене шинчавўдымашат ўштыл ок керт. «Молан шортат?» йодмемлан вашештыш: «Молан тыгай ег-влак толыт? Мылам колаш тыланен кодат?» Миша тидым шке пылышыж дене колын огыл, чонжо дене шижын...

Мыланна Миша гай ег-влак могай чот кўлыт! Юмын пуымо вийже дене чоннам эмлыше-влак. Ме, таза капкылан-шамыч, тышке-тушко куржталына, тургыжланаш могай-гынат амалым муына, а молан илымынам огына умыло. А Миша тева тыгай черле, вийдыме кўчык ўмырыштыжў нигуш лектын огыл молитвам йўдшў-кечыже лудын, Юмылан тауштен илен. Ме, таза, йолымбалне коштын кертше-влак, тидым ыштена мо? Вет айдеме тукумым Юмо порым ышташ шочыктен тидлан ме тауштышаш улына. Кочкышым, кечым, вўдым, капкылым пуымыжлан Юмылан тауштышаш улына. Тауштышаш улына юж дене пырля Юмын порылыкшым нелын кертымыланна, кажне шўлалтымына еда илышнам шуйымыжлан тауштышаш улына.

Тидым ышташ йоршеш неле огыл. А ме тидым ынена ыште, молан манаш гын, тауштымо олмеш – тамака, арака, уда мут але эшеат ударак. Вет духовный правил-влакым шукташ неле огыл, а ме нуным пудыртылына, сандене илышыштына тынар умылыдымаш да ойго лектыт».

А.ЭМАНОВА ямдылен.

ӨРҮКТАРЫМАШ

Рушарня кечын Юмылан ўшаныше-влак черкышке вашкат. Мыят эррак каяш тӧчышым. Вет черкыш службо тўналме деч ончыч толаш тыршыман, запискым пуэн, йӧратыме Юмылан, Юмын Авалан да пагалыме святой-влаклан сортам чўктен шуктыман. Службо годым черкыште шўкедыл кошташ, енлан юмылташ мешаяш язык, шонем. Адакшым службышто калык дене пырля Иисус Христоснат, святой-влакат шогат манын, шуко духовный книгаште лудынам. Оптино пустыньысе преподобный Амвросий каласен: «Кӧ службо годым мутланаш тоштеш, тудо шучко чер але тўрлӧ ойго дене вашлиялтеш». Садлан черкыш пурымек, умшам тўчман, языкна тылеч поснат пеш шуко, касарен ситараш чот йӧсӧ.

Икана Юмын Ава ончылно сортам чўктен, шке семынем Тудым сӧрвален шогымо годым, воктекем Мариян акаже толын шогале. Нимом пелештыде, тудат Юмын Авам сӧрвален онча. Тыге коктын службо мучко юмылтен шогышна. Пырля юмылташыжат куштылгырак манын шоналтышым. Вет таче ик ӧрдыж шомакат вуйышкем ыш пуро. Ямдылалтше-влак Пырчесым подылыыч, а мый ӧрдыжкырак коран шогалым, Мариян акаж нерген монденат колтенам, но тетла тудым шым уж.

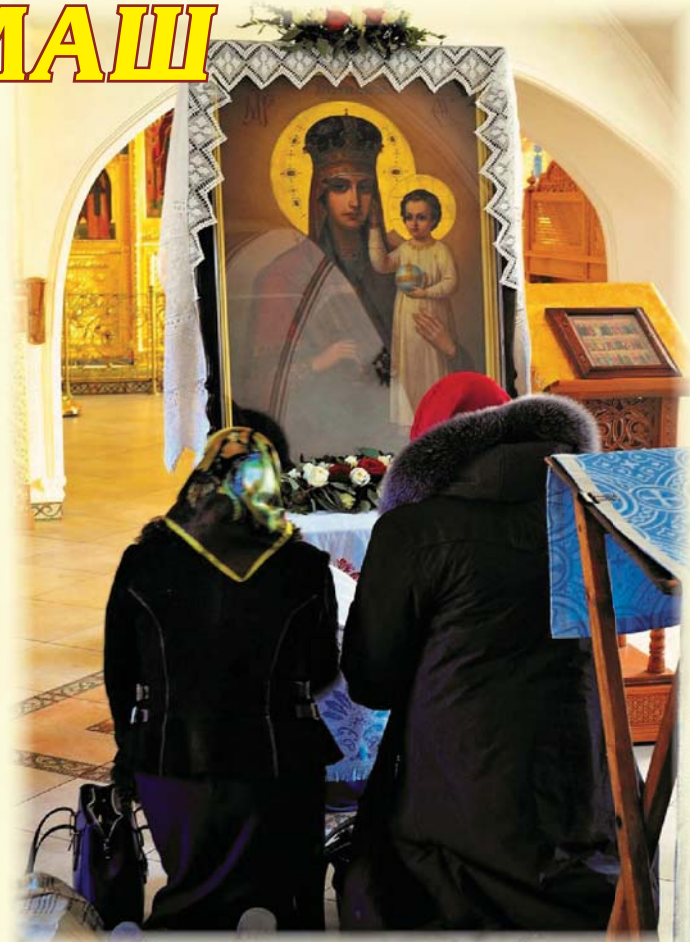
Службо пытымек, бачышка деч благословенийым налын, мӧнгыш йолын тарванышым. Корнышто мый декем Мария ушныш. Мӧнгыш кум менге нарырак лиш, ик-кок мутым пелештыде каяш онай огыл, садлан тудын Дария акажым черкыште ужмем нерген увертарышым. Трук тудо ӧрмалген шогале, чурийжат вашталте, ошеме. Мом ышташат ӧрым. Ёдырамаш мыйым тура ончен каласыш: «Таче Дария акамын колымыжлан нылле кече, кузе тый тудым ужынат? Тудын пайремышкыже тыйым ўжнем ыле, садлан пырля ошкылаш келшышым».

Ынде ӧраш мыйын черет шуо. Вет мый тудым пеш яндарын ужым, юмылтышо чурийже кызытат шинча ончылнем. Вара когынянат чоннам куан авылтыш. Вет Юмылан

ўшаныше-влак тидлан ӧршаш огынал. Юмын кидыште чыланат илыше улыт. А Дария яндар чонан, поро кумылан лийын. Илышыштыже шуко ойгым ужын гынат, чылаштым, Юмо каласыме почеш, йӧраташ тыршен, кертмыже семын черле-влакым тўрлӧ шудо дене эмлаш полшен, шуко икшыван ёдырамаш-влаклан шке канашыжым пуэн, черке деч нигунам коранын огыл.

Ёше иктым каласынем. Юмылан келшаш шонеда гын, эр-кас молитвам лудаш шкендам таратыза, чыла пашам ышташ Тудын деч благословенийым йодса, кеч-могай туткарыштат илышдам Юмылан кучыктыза.

Вера НИКОЛАЕВА.

АРУ ЧОН ДЕНЕ ЙОДМАН

Мый эре ик черкыш коштам. Южгунам гына изирак черкыш Пырчесым подылаш каем. Священник-влак службым кузе эртарат ончем, шот радам кузе кайымым шекланем. Ыреслымышт, ойлымышт, мурымышт мыланем лишыл. Юмын храмыш ару кап, ару вургем, ару чон дене мийыме пеш сай. Черке кӧргыштӧ шкем кузе кучаш кўлеш? Правил вет шуко, а черкыш кошташ гына тўналше-влак огына пале, манаш лиш.

Мый ондак кугурак ийготан пӧрѐен-влакым ончем ыле, кузе нуно шкеныштым кучат. Священникат туныктышо гай, тудым ончен тунемам. Тыланымашем: муза, лудса черке литературым. Ёше ик тыгай историйым колынам. Айдеме ден сакче (суксо – ред.) черке кӧргыштӧ юмылтымым эскерат. Туштыжо ен-влак оныштым ыреслат, кумалыт, но йўкышт ок шокто. А ик изи эргын аваже чот черланен, тудын, уло чоным почын, аважым тӧрлаташ йодмыжо кўшкӧ пеш раш шокта. Сакчет ойла, ынлыктара: «Юмо деч ару чон дене, уло кумылет дене ўшанен йодаш кўлеш, тунам гына тыйын йўкетым колыт».

Николай УНЖЕНИН. Йошкар-Ола.

Туныктын калагыме шомак

Ик ен пеш чанга лийын. Шуко оксам поген ситарен да подвалысе пырдыж рожыш шылтен пыштен. Поянлыкшым нигö ынже шолышт манын, шкеже тушко кажне кечын оролаш коштын.

Тиде енын чүчкыдын подвалыш пурымыжо тораште огыл пашам ыштыше ен-влакым öрыктарен. Могай амал дене коштымжым палаш шонен, нуно шолып эскереныт. Пöръенын кудо тураште эре лиймыжым пален шуктен, оксам пургед луктыныт да шке коклаштышт пайленыт.

Окажым йомдарымеке, пöръен чот ойгыраш туналын. Тудо подвалыш пурымо омса воктене кече еда шортын шинчен.

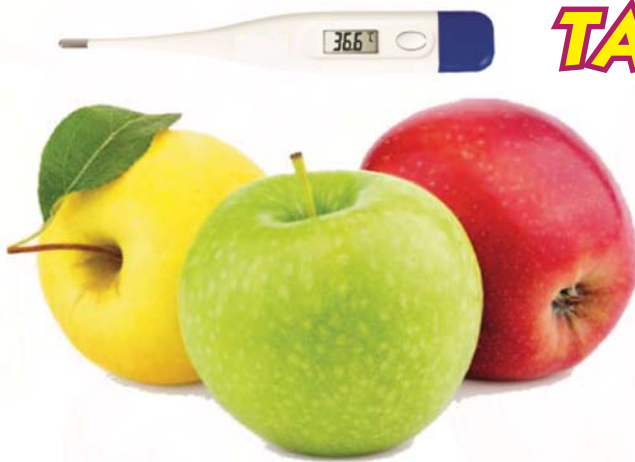
Икана тышке ушан шонгыен толын лектын. Мо лийме нерген пален налмеке, тудо пöренлан кугу кў моклакам конден пуэн.

– Тиде кўм оксам шылтыме верышкет пыште да шке поянлыкет семынак арале. Чонетым тыге ит турж, тылат вет оксаже кўлын

огыл. Шылтен пыштыме поянлыкет дене тый шкендым шке веле ондаленат.

ТАЗАЛЫКЫМ АРАЛЕНА ОЛМА – ЭМЛЫЗЕ

Олма тутло тамже дене веле огыл ойыртемайтеш, тудо айдемым түрлө чер деч эмлен кертеш. Олма С, В1, В2, Р, Е витамин-влаклан поян. Тушто марганец, күртнө, калий, натрий, пектин да моло түрлө күлешан вещества да кислота шуко. Чылажым радамлаш газетыштына пеш шуко вер күлеш.

Свежа олмам утларак кочкаш тыршыман. Тыге капкылна күшнө палемдыме вещества-влак дене пойдаралтеш.

Поснак пагар да шолыгорно чер дене орланыше-влаклан олмам шуко кочман. Тудо көргö гыч щавелевый кислотам лукташ полша. Тыге мокшым эрыкта. Вүрыштö холестериным шагалемда. Тыге шўмын пашажым куштылемдаш полша.

ПАГАР КОРШТЫМО (ГАСТРИТ) ГОДЫМ

Ужар олман көргыжым лукман, коваштыжым эрыктыман огыл. Тыгыде рожлан төркеш нўжыман да эрдене шужен мўшкыреш кочман. 4-5 шагат эртымеке гына эр кочкышым ышташ лиш. Тыге ик тылзе эмлалтман. Кокымшо тылзын арняш 2-3 гана тыге кочман, кумшо тылзын - арняш ик гана.

Эмлалтме жапыште шöрым, ўян, шуктымо, копиттыме кочкышым, пушкыдо киндым кочмым, кофем, пенгыде заваркан чайым, спиртан йўышым йўмым чарныман.

Олмам йўдлан кочкаш огыт темле, уке гын мўшкырыштö газ погына.

КОКЫРТЫШ ГОДЫМ

Ик кугу совла олма шўмым 1 стакан шолшо вўдыш пыштыман, изиш шинчыктыман. Кечеш 4-5 гана пел стакан дене чай олмеш йўман.

КОВАШТЫЛАН ПОЛЫШ

Түрвö, кид коваште шелын гын, 100 грамм олмам төркеш нўжыман, тынарак сöсна але комбо коя дене варыман. Тиде лапашым йўдлан сусыр верыш пыштыман. Азам пукшышо ўдырамашын чызе нерже шелын гын, тиде рецептым кучылташ лиш.

* * *

Коваште йўлен гын, олмам төркеш нўжын пыштыман. Тудо коваштым кушта да корштышым лыпландара.

Эмлалтме деч ончыч врач дене канашен налза!

АВГУСТ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	ВС
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Пүтö

Пеш пенгыде пүтö

Пайрем кече

Господь мемнам кугу тергымаш дене терга гынат, кугу ушаным пуа. Ме ужына: туняште шала койыш, намысдымылык, кучен кертдыме кумыл шупшмаш озаланат гынат, калыкыш көргö куатше уло. Властыым кучышо да тыглай енын, кугун тунемше да книгам луддымын, кугу опытан да самырыкын, икманаш, шуко миллион енын шумыштыжö Святой Русьын шүлышыжö ила. Эн тунжö – шүлыш энертыш, калыкым вудышö да тудын совестьше – Руш Черке ила. Тудын пророкла ойлымыжо але йонга гын, Россий калыкын эрге ден удыржö-влак шочмо калыкын көргö куатшын чапшым, илышым тuzатен моштымыштым арален кодат (патр. Кирилл).

1 – Преподобный Серафим Саровскийын кечыже.

2 – Илия пророкын кечыже.

4 – Апостол-влак дене тör кечыже.

5 – Чын илыше воин Федор Ушаковын кечыже.

6 – Орланыше благоверный князь Борис ден Глебын кечышт.

8 – Марий кундемысе священномученик Сергей Стрельниковын кечыже. Иоанн Предтечын Шочмыжо лумеш Оршанкысе черкын

пайремже.

9 – Чот орланыше святой Пантелеимонын кечыже. У Торъял районысо Масканур черкын пайремже.

10 – Юмын Аван Смоленский («Одигитрия») иконынын кечыже. Волжский районысо Пöтъял-Азъял черкын пайремже.

12 – Орланыше Иоанн Воинын кечыже.

14 – **Господын Кугун Пагалыме Ылыжтарыше Ыресше лумеш пайрем. Икымше (Мүй) Спас. Успеный пүтö тунгалтыш.**

19 – **Господь Иисус Христосын Волгалт Вашталтыже. Кокымшо (Олма) Спас.**

21 – Преподобный Зосим, Савватий ден Герман Соловецкийын кечышт.

22 – Апостол Матфейын кечыже.

23 – Соловкийысе новомученик ден исповедник-влакын погынышт.

26 – Святитель Тихон Задонскийын кечыже. Юмын Аван «Шым умдан» («Семистрельная») иконынын кечыже.

27 – Преподобный Феодосий Печерскийын кечыже.

28 – **Юмын Аван мален колтымо гай колымыжо, Успеный пайрем.**

29 – **Господь Иисус Христосын Нерукотворный образнын кечыже. Кумшо (Пүкш) Спас.**

31 – Орланыше Флор ден Лаврын кечышт.

Ен-влак коклаште ий еда инфаркт, инсульт, рак чер-влак утларак да утларак шарлат. Тиде мемнам тургыжландара, лудыкта, южгунам ушанымат йомдарыкта. Тыгай ойго деч утлаш йон уло мо? Святой

ача-влакын ойлымышт почеш, тыгай черым мыланна Юмо Шке колта. Кугу йоратымашыжлан көра мемнам чара: «Айдеме, шогал! Куш кает?» Но таза, мотор, ушан улмына годым ме Пүрышын мутшым огына кол. Кунам шүяш тунгалына, омса воктене колымаш шогымым шижына, тунам умылена – ме рок улына. Тидын деч вара веле айдеме öкынаш тунгалеш. Языкым касарен, Пырчесым подылмо да Юмын Аван «Всецарица» иконыным сөрвалыме дене вашталтеш, нравственно колымаш корно гыч духовно илымаш корныш шогалеш. Тунам тыгай ен деч чер шкежак шылын куржеш.

Сöрал кенез кече

Сöрал моткоч күшнö кава, Шарлен умбалнем канде

солык.

Пеш тамлын үпшен, вуйым

сава

Пеледыш-влак ден(е) темше

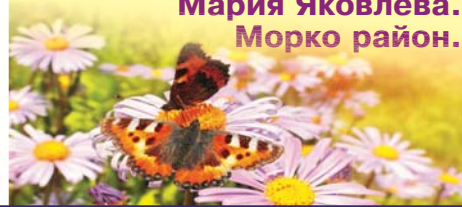
олык.

Чевеж ухарам йомдарен, Эр кече лектеш йошкарген, Лум гай тутьрам шулыкден, Ший лупсыш уэш савырен. Ош йүксö иеш вуд умбалне, Сар шүшпык мастарын

шүшка.

Куку, куэ вуйышко шинчын, Умыремын ийготшым шотла. Ухар сывынлажым чиктен, Чевеж сылне тұрым тұрлен. Тыгай мотор, сылне кенезым Ик Юмо кертеш пöлеклен.

Мария Яковлева.
Морко район.

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ "ШҮМ-ЧОН ИЗОЛЫК"
Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Журнал лекме жап - 1.08.2017 ий. 0+ - знак информационной продукции согласно Федеральному закону от 29.12.2010 г. №436-ФЗ

Журналым редакцийыште погымо да верстатлыме, "Типография №1" "Куба Принт" ГК ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме.

Адресше: 424000, Йошкар-Ола, Эшкинин урем, 106, 106 пöлем.

Редакцийын да издательын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 пöлем.

тел.: (8 8362) 45-39-54. E-mail: marlagazet@mail.ru

Интернетыште сайт: eparhia.ter12.ru

Редакционный советым вуйлатыше: протоиерей Николай Чузаев.

Редакционный совет: иерей Игорь Сапаев, Д.Смирнов, А.Чемекова, А.Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.Смирнов.

Ак - кутырен келыше почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт түрлö лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ЖУРНАЛЫМ ШАЛА КЫШКЫЛТАШ ОGYЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!

10 ОЙЫРТЕМЫМ КЫЧАЛ МУЫН КЕРТАТ МО?

Куанен чылтаена

ПАКЧАСАСКА-ВЛАКЫН ЛҮМЫШТЫМ МАРЛА КАЛАСЫЗА

Чыланат сайын палена: пакчасаскаште витамин ден түрлө минерал пеш шуко. Нуно айдемын капкылжылан моткоч күлешан улыт, адакше түрлө чер дечын эмлен кертыт. Сандене ида өркәне, кажне кечын пакчасаскам кочса. Устембалныда мушкын, эрыктен шындыме пакчасаска эре лийже.

